

Onder embargo tot moment van uitspreken op 30 juni 2010, alleen de uitgesproken tekst is geldig.

Algemene beschouwing bij gelegenheid van de bespreking van de Voorjaarsnota 2010 van de provincie Groningen

T.J.Zanen Partij voor het Noorden

Voorzitter, interessant is de vraag die aan ons is voorgelegd door onze vertegenwoordigster in het bestuur van het Interprovinciaal overleg (IPO), Wilma Mansveld. De vraag luidt: willen we als Groninger Staten deze motie ondertekenen of niet. Het idee is om uit te spreken dat "de open huishouding van de provincies van grote en onmisbare betekenis is voor het functioneren van de provinciale bestuurslaag en roept het bestuur van de vereniging IPO op deze motie door te geleiden naar de kabinets(in)formateur en de leden van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal." Zij hoopt alle Statenleden hier achter te krijgen, al is genoegzaam bekend dat de SP-fractie zich afzijdig houdt van deze uitspraak of daar mogelijk zelfs een anti-motie tegenover wil stellen.

Maar waarom wordt binnen de onderhandelingen rond een nieuwe regeringsformatie niet door alle partijen die nu geneigd zijn de motie mee te ondertekenen, vastgelegd, dat de provincie de provincie moet blijven en dat daaraan niet getornd kan worden?

Enfin, deze motie kan onze steun krijgen, want ook wij zijn voorstander van een sterk middenbestuur, dat de ruimte krijgt om maatschappelijke taken waarvan zij oordeelt, dat die beter

door het middenbestuur kunnen worden opgepakt dan door de rijksoverheid of de gemeentes, daartoe de ruimte krijgt.

Bij gelegenheid van de Statenvergadering van 31 maart jongstleden heeft ook de Partij voor het Noorden een motie ingediend die de colleges van GS van Groningen, Fryslân en Drenthe oproept om te onderzoeken onder welke condities bestuurlijk Noord-Nederland gevormd zou kunnen worden tot één landsdeel. De dreigende aantasting van het van het middenbestuur roept al enkele jaren in heftigheid toenemende debatten op. Je mag gerust stellen dat het eerder bestaande taboe, zoals dat vooral rond het idee van landsdeelvorming bestond, volledig is verdwenen. In de ogen van de Partij voor het Noorden was de in IPO-verband georganiseerde campagne tegen de dreigende afbraak van het middenbestuur te zwak. Beter leek het haar om de kaarten te zetten op het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). Die organisatie had zich al veel langer bewezen als succesvol Noordelijk instrument.

Onze suggestie in dat debat, om de noodzakelijk geachte bezuinigingsoperatie aan te grijpen om een start te maken van de opbouw van één landsdeel/grote provincie en om zo enerzijds op een gerichte wijze in een jaar of drie te werken aan een nieuw soort bestuur en anderzijds om te zoeken naar een nieuwe verhouding met het rijk, kwam bij die gelegenheid niet direct goed uit de verf.

Inmiddels zijn wij al weer enkele stappen verder. In SNN-verband (!) heeft men een sprong voorwaarts gedaan door een idee te ontwikkelen om als drie noordelijke provincies, tezamen met de waterschappen en de direct betrokken ministeries onder regie van de provincies, samen te werken om een optimalisering van de bedrijfsvoering van de samenwerkende organisatie op een aantal daarvoor geschikte beleidsterreinen (onder de naam Shared Service Centres) te bereiken. Daarmee kan worden bevorderd dat overdracht en integratie van taken van rijk, provincies en waterschappen zich vanuit de praktijk verder ontwikkelen. Inmiddels heeft staatssecretaris Mevrouw

A. Bijleveld zich min of meer achter dit idee gesteld, al kan zij vanwege de demissionaire staat van de regering nu niet handelend optreden.

De drie colleges van GS gaan op deze wijze verder met het uitbouwen van de noordelijke samenwerking. Opgepast moet worden bij dit soort samenwerking niet de regierol van de provincie verloren gaat. Anders wordt je opgegeten als middenbestuur.

Eerder oordeelde de Partij voor het Noorden dat GS te weinig weerstand bood tegen de afbraak van het regionaal beleid. Al twee kabinetten lang werd op sociaal economisch terrein bewezen bestuurskracht afgebouwd. Geen van de landelijke partijen heeft het aangedurfd om mee met de Partij voor het Noorden te strijden voor een nieuw beleid, waarbij een vast percentage van de aardgasbaten toe zou kunnen vloeien naar de provincies waar feitelijk de gas- en oliewinning plaatsvindt. Met als gevolg dat de kortingen die het rijk de provincies ondertussen oplegde, wat Noord-Nederland betreft, zich rechtstreek lieten doorvertalen in de kortingen op terreinen zoals we die nu in deze Voorjaarsvergadering ter behandeling voorgeschoteld krijgen. Extra bezuinigingen (vooral in de sociale en de culturele sfeer), waarbij de provincies teruggedrongen werden tot executeurs van rijksbeleid en daarnaast amper mogelijkheden overhebben om de eigen geformuleerde doelstellingen te realiseren.

Ergerlijk is in dit verband dat de provincies er onderling ook nog niet uit zijn hoe het provinciefonds zou moeten worden verdeeld. Het rijk lacht en speelt verdeel en heers. Dus die motie vanuit het IPO-verband behoeft dwingend overeenstemming op dit punt. Anders moeten we maar uit het provinciefonds treden en als SNN de strijd aangaan met Den Haag wat het terugvorderen van een deel van de belastingcenten betreft. Tevens zouden dan ook afspraken gemaakt kunnen worden over het vrijgeven van een deel van de aardgasbaten voor de drie noordelijke provincies.

Eén ding is duidelijk. Als er al nieuwe verhoudingen groeien tussen rijk en regio('s), dan moeten die gebaseerd zijn op duidelijke afspraken. Per regio/landsdeel waar dat speelt dient er een soort autonomie-statuuat te worden overeengekomen. Geelhoed en later Ladders en het geformuleerde 'profiel van de provincie' zoeken naast het verminderen van de bestuurlijke drukte, allen eveneens naar vormen van samenwerking tussen regio's/landsdelen en het rijk op beleidsterreinen die er in die regio's/landsdelen toe doen.

Voorzitter,
dan nog enkele kleinere zaken.

Dat Altero weer een traditioneel nutsbedrijf lijkt te zijn geworden, doet ons deugt. Dat loopt parallel met doelstellingen uit ons verkiezingsprogramma. GS moet deze ontwikkeling steunen en moet niet om de centen de boel willen afknippen of verkopen.

De vraag is of we bij RWE en Nuon nog kunnen eisen dat zijn zich houden aan strakke milieu-regels. Was het niet zo dat de Staten uitspraken in eerste instantie slechts vestiging van één nieuwe centrale toekon worden gestaan als niet de extra CO2-uitstoot zou kunnen worden opgevangen en zou kunnen worden opgeborgen in lege aardgasvelden?

Het plattelandsbeleid dreigt stil te vallen als er onvoldoende co-financiering aanwezig is. De vereniging van Groninger Dorpen maakt zich ongerust. Zo dreigt de bouw van een multifunctioneel centrum in Westerbroek de mist in te gaan vanwege de te beperkte co-financieringsmiddelen van de gemeente. Wat het Forum voor de stad is, zijn de MFC (multifunctionele centra) voor het platteland. Laat de Groninger Fora niet verloren gaan.

Voorzitter, over de financiering van het Groninger Forum is nogal veel te doen geweest. De Partij voor het Noorden heeft zich, samen met de Stadspartij, al in de fase van de

modellenshow in de Martinikerk beklagt over het feit dat er geen enkel bescheiden gebouw tussen zat. De gemeente heeft de ontwerpers blijkbaar geen ruimte gegeven om bij de ontwerpen ook bescheidener gebouwen te ontwerpen. Maar, grote gebouwen moeten ook worden geëxploiteerd, zijn duur in aanschaf en bouw en zullen jarenlang op de begroting drukken. Bovendien verdwijnt geld uit de pot voor het regio-specifieke pakket éézijdig naar het provinciale nivo en staan de Ommelanden droog. Hier moet eigenlijk nog een eerlijke verdeling plaatsvinden.

Ten aanzien van de toets structurele subsidies cultuurbeleid 2013-2016 kunnen wij instemmen. Wel werd in de commissie vanuit de fractie van de Partij voor het Noorden opgemerkt dat 'de lijst niet duurder moet worden dan het schilderij'.

Waarom korten wij op één van de weinige officiële samenwerkingsorganen tussen Duitsland en Nederland?
(Commissie Ruimtelijke Ordening?)

Laten we het congresbureau schieten?

Hoe moet het met Groningen Airport Eelde als het rijk zich terugtrekt na 2015?

Het Groninger Landschap is het mooiste wat we hebben. Honderden mensen kwamen onlangs op bezoek in Koningslaagte. Moet daar op gekort worden"?

Het CMO moet wel lucht houden en moet niet gedwongen worden om al zijn vakmensen te ontslaan.

Waar is het studiefonds gebleven? Gaat het hier niet om andermans geld?

Op uitvoering van kunst (BANN) moet niet worden gekort.

De CO-2 opberging in lege aardgasvelden brengt nieuwe mogelijkheden met zich mee. Bijvoorbeeld handel. CO-2 in de ondergrond zou kunnen worden toegestaan als de provincies een gedegen veiligheidssysteem ontwikkelen waardoor geen wantoestanden ontstaan. Ook dient de provincie tenminste medezeggenschap te hebben inzake de situering, de hoeveelheden, enzovoort.

De natuur en milieu federatie hebben faam gekregen als doorwrocht werk leverende organisatie, veelal als partner van de provincie. Hun pleidooi is om niet rücksichtlos een 25% korting te hoeven incasseren. Zij komen anders in grote problemen. Misschien moeten wij de gevreesde korting halveren,

Creativiteit dient te worden beloond. Het COS is zo'n instantie die vecht om te overleven en die dat gevecht niet heeft gewild. Opnieuw moet gezocht worden naar een vorm van steun die wel past binnen het provinciale beleid, maar die minder beslag legt op de financiële middelen van de provincie.

Voorzitter ten principale wijzen wij deze voorjaarsnota af, vanwege zijn verstrengeling met de - door ons afgewezen - bezuinigingen.

Pogingen om nieuwe verhoudingen te scheppen zijn wel rudimentair aanwezig, maar verre van voldoende.

Dit college en de door GS gepresenteerde Voorjaarsnota krijgen niet onze steun.

Voorzitter ik sluit af met te herhalen dat de Partij voor het Noorden de IPO-motie inzake het behoud van een open huishouding voor de provincies onderschrijft en dat zij de noordelijke GS-colleges sterkte toewens in hun 'gevecht' met Den Haag. Als het moet zullen we hen in die strijd steunen. Desnoods met z'n allen in Den Haag.